

Taşınmazdaki Peyzaj Durumu:

Bizans ve Erken Osmanlı döneminden itibaren İstanbul Boğazının her iki yakasında, yalı, köşk ve konaklarda büyük çap ve boylara ulaşmış (anitsal boyutlarda) Pinus Pinea (Fıstık Çamları), Cupressus Sempervirens (Akdeniz Piramidal Servisi-Ehrami Servisi) ile kontrast teşkil eden şemsiye gibi açılmış geniş tepeleriyle İstanbul peyzajına damgasını vurmuştur. Boğaziçi'ndeki birçok yalı ve köşk bahçelerinde Aesculus Hippocastanum (Atkestanesi), Taxus Baccata (özellikle konik formlu Porsuklar) Morus Alba (Akdut) gibi ağaç - meyve ağacı türlerinin güzel örneklerine rastlanır. Yine Boğaziçi'ndeki birçok eski yalı ve köşk ve bahçelerinde çardakları örten gövde çapı 40 cm'ye ulaşmış Wisteria Sinensis'lere (Morsalkım) ve Lonicera Sempervirens'lere (Hanımeli) rastlanır. İstanbul'da tüm saray, kasır, konak, köşk, yalı ve büyükçe ev bahçelerinde, dikimi en çok yapılan değerli, büyük çap ve boylara ulaşmış yapraklı ağaç türlerinden biriside Magnolia Grandiflora (Büyük Çiçekli Manolya) ve süs ağaçları olan Cercis Siliquastrum'dur (Erguvan), Lagerstroemia İndica'dır (Oya Ağacı). Kısacası Boğaziçi'ndeki yalı, köşk ve koruların tarihi yapıları, değerli peyzaj bitkileri denizle bütünleştiği zaman İstanbul'u dünyada sayılı şehirler arasına sokmuştur.

Çürüksulu Ahmet Paşa Köşkü, Üsküdar'da bulunan Doğancılar Parkı olarak bilinen ve İstanbul'un en eski parkının bir sokak aşağısında bulunmaktadır. Dolayısıyla bu köşkün peyzajında kullanılan birçok bitkiyle bu parkta doğal olarak yetişen bitki örtüsü örtüşmekte ve peyzajında barındırmaktadır.

İstanbul Boğaziçi'nin bir uçtan bir uca çevreleyen yalıların peyzajı da tabiki Boğazın silüetini etkilemiş, İstanbul Anadolu (Asya) Yakasında bulunan Çürüksulu Ahmet Paşa Köşkü, denizle arasında sahil yolu bulunan sayılı tarihi köşklere biridir. Söz konusu köşkte yukarıda bahsi geçen anıt değeri niteliğindeki bitkiler haricinde birçok ağaç - çalı grubu, çok sayıda saksıda yetiştirilen çalı fidanları, süs ağaçları, meyve ağaçları, yerörtücüler - yaşları çok ileri yerörtücüler ve mevsimlik çiçekler bulunmaktadır. Köşkün yapımından itibaren şimdiye kadar bu değerli bitkilerin yaşamsal faaliyetlerini sürdürmesi için genel bakım olan sulama-gübreleme-budama faaliyetleri ana hatlarıyla yapılmış olduğu gözlenmektedir.

Bunun yanında köşk, bahçesinde bulunan; üç adet süs havuzuyla, çeşitli köşelerdeki oturma gruplarıyla, iki köşesinden saran devasal sarılcı hanımellileri, morsalkımlar, sarmaşık gülleri, saksıda yetiştirilen birçok çalı formulu bitkileri ve mevsimlik çiçekleriyle tam bir botanik bahçesi havasındadır. Bahçede yukarıda belirtilen ağaç ve çalılar dışında ayrıca yer alan diğer ağaç ve çalılar: Mezarlık Servisi-Kara Servi, Limoni Servi, Altuni Piramit Mazı, Akasya, Limon, Fındık, Malta Eriği, Uzun Yapraklı Dışbudak, Defne, Gümüşü İhlamur, Yıldız Kalkan, Agav, Sarı Kenarlı Agav, Sarısabır, Akuba, Osmanlı Şimşiri, Afgan Söğüdü, Tesbih Çiçeği, Dağ Muşmulası, Taflan, Ortanca, Zakkum, Pitosporum, Alev Ağacı, Adi Leylak, Kış Kartopu, Mango, Kayısı, Erik, Melisa-Kolonya Çiçeği, Hatmi, Palmiye, İncir, Ceviz, Elma, Şeftali, Pampas Otu, Gümüşü İğde, Lavanta, Filbahri, Biberiye, Çitlenbik, Gladıçya, Avize Çiçeği, Bahçede yukarıda belirtilen yerörtücüler ve mevsimlikler dışında yer alan diğer yerörtücüler ve mevsimlikler: Buz Çiçeği, Alaca Yapraklı Kamış, Acemborusu, Ayakotu, Orman Sarmaşığı, Osmanlı Çimi, Gül, Sarmaşık Gül, Paşa Kılıcı, Lavantin, Bahçe Kül Çiçeği, Telgraf Çiçeği, Aşk Merdiveni, Amerikan Sarmaşığı, Büyük Çançeği.

Taşınmazdaki Arkeolojik Durum:

İstanbul İli, Üsküdar İlçesi, 18 pafta, 368 ada, 25 nolu parsel sayılı taşınmazda yer alan, 1932 tarihli Pervititch Haritasında adı "Ahmet Paşa Konağı" olarak geçen yapı çeşitli kaynaklarda "Tırnakçı Yalısı" ve "Muharem Nuri Birgi Yalısı", "Çürüksulu Ahmet Paşa Köşkü" ve "Alman Misafirhanesi" olarak da geçmektedir.

Yapılış tarihi konusunda kesin bir bilgi olmamakla beraber 16-17. yüzyıllarda bu bölgede yer alan yapıların kalıntıları kullanılarak 18. yüzyıl sonu, 19. yüzyıl başı yapılmış olduğu bilgisine ulaşılmaktadır. Yapının son sahiplerinden Tırnakçızadeler Ailesince mevcut yapının, hemen bitişiğinde yer alan ikinci bir yalı ile birlikte haremlik ve selamlık olarak kullanılmıştır.

Tırnakçızade Ailesinin iki üyesine miras kalan çifte mülk bölüşülünce bazı tadilatlar yapılmış olup yapıdaki izlerden, 100-120 yıl önce yapılan bir takım değişiklikler ile yapının plan düzlemi değiştirilmiştir.

Tırnakçızadeler Ailesinden Çürüksulu Ahmed Paşa Ailesine geçen ve bir dönem "Çürüksulu Yalısı" olarak bilinen yapı 1910-1930 yılları arasında iki büyük onarım görmüş, daha sonra Büyükelçi Muharrem Nuri Birgi Bey'in mülkiyetine geçmiştir. 1968-1971 yılları arasında, üç kez Ağa Han Mimarlık Ödülü sahibi Mimar Turgut Cansever tarafından gerçekleştirilen restorasyon çalışmaları sırasında yalının kuzeybatı köşesindeki üst kaplamaları onarım için açıldığından 16 ve 17. yüzyıllara ait altın yaldızlı çok zengin süslemelere rastlanmıştır. Eskiden denize kadar inen yalı arsasının deniz kıyısındaki şeridinin 1990'ların başında açılan Üsküdar-Harem Sahil Yolu yapımı sırasında kamulaştırıldığı ve yalının deniz ile bağlantısı kesilmiştir. Böylelikle bugün bodrum katında kayıkhanesi görülebilen yapının yalı özelliği ortadan kalkmıştır. İstanbul'un Avrupa Konseyince koruma kapsamına alınmasına dair 1977 tarihli kararları söz konusu yapıda yapılmıştır.

Özgün halinde dış cephesi kırmızıya boyanmış yapının iç mekanlarının duvarlarında altın varaklı figüratif ve